

Colecția: **ESOTERICA**

Coperta: Stelian BIGAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BOERESCU, DAN-SILVIU

**Din secretele macabre ale unor localități blestemate
din România necunoscută : docu-drame și mituri**

contemporane însoțite de consemnări din presă /

prezentate de Dan Silviu Boerescu. - București : Integral, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-992-272-9

94

© INTEGRAL, 2019

Editor: Costel POSTOLACHE
Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tipărit la Eurobusiness

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-272-9

Din secretele macabre ale unor localități blestemate din România necunoscută

Docu-drame și mituri contemporane
însoțite de consemnări din presă
prezentate de Dan-Silviu Boerescu

INTEGRAL

Sumar

„Târfa însângerată a Diavolului”,
un șir de execuții publice,
magie albă și magie neagră –
vrăjitoarele din România
de demult și de azi / 7

Poveștile neștiute ale cartierelor bucureștene –
ciumați, handicapați,
prostitute, tâlhari / 47

Secretele celor trei români criminali în serie / 55

Statuia fetei uriașe, bordelurile din Podu Roș
și alte legende ale Iașilor / 65

„Tăietura turcului”, „copilul fără cap”
și alte mistere din vechiul Cluj / 71

Cazul mortului neputrezit povestit
de Părintele Cleopa, crima de la muzeu,
„sexgate în sutană” și alte întâmplări stranii
petrecute la Huși / 77

„Țârfa însângerață a Diavolului”, un șir de execuții publice, magie albă și magie neagră – vrăjitoarele din România de demult și de azi

Vrăjitoria nu mai este de mult un subiect tabu pentru români. Între scepticism și credință, între palate somptuoase și obiceiuri populare, vrăjitoarele din țară sunt extrem de căutate chiar și în cele mai înalte cercuri.

Credința în existența vrăjitoarelor provine din timpurile religiilor politeiste, anterioare creștinismului, când se credea în zâne bune, iar cele rele fiind vrăjitoarele, care erau frecvent de sex feminin. Nuielele rupte din gard, sau cozile de mătură erau folosite pentru zbor de către vrăjitoare. Credința despre puterile lor miraculoase de vindecare cu ierburi de leac provine din timpuri străvechi. Biserica creștină consideră însă că actul magic este impur,

pentru că practicantul crede într-o eficacitate a cuvântului și a ritualului în sine. Represiunea vrăjitoriei a funcționat prin valuri succesive, iar vrăjitoarele au fost acuzate de satanism, dar și de a fi adus ciuma sau alte molute. Perioada de apogeu a acestor procese odioase este atinsă între 1450-1750. Cu toate că masele denunțau deja vrăjitoare într-o perioadă anterioară, autoritățile nu au luat măsuri de pedepsire a acestora. Motivul principal al prigonirii vrăjitoarelor de către Inchiziție nu sunt de fapt vrăjitoarele ci pedepsirea schismaticilor, pentru a împiedica extinderea ereziei.

Instituționalizarea proceselor de vrăjitorie în Transilvania, s-a făcut sub domnia Principelui Mihai Apafi I. Astfel, primele procese de vrăjitoare s-au derulat în secolul al XVI-lea, 25 dintre ele petrecându-se în orașele Cluj și Dej. Unul din cele mai lungi procese transilvănene s-a dezbătut la Sibiu, datează din anul 1718 și se întinde pe o perioadă de peste trei ani. În anul 1730, Borka Tóth din localitatea Sarollyan a fost condamnată la moarte și arsă pe rug la Carei, iar în anul 1745 vrăjitoarele Pila Rekettye și Anna Varga din comuna Csaszló, au fost interogate și supuse la chinuri groaznice, condamnate la moarte și arse pe rug în oraș. Procesele vrăjitoarelor pe teritoriul Transilvaniei au fost interzise în 1768 de către Împărăteasa Maria Tereza. Biserica catolică își justifica intervențiile împotriva unor persoane socotite vrăjitoare, printr-un pasaj din Vechiul Testament (*Cartea lui Moise*) care spunea: „Nu lăsa să trăiască vrăjitoarea sau femeia ghicitoare”.

Sfântul Scaun timp de șase secole a emis circa 100 Bule Papale care condamnau practicile eretice. Seria bulelor

culminează, în 5 decembrie 1484, cu vestita „*Summis desiderantes affectibus*”, emisă de Papa Inocențiu al VIII-lea, care a dat semnalul declanșării vânătorii de oameni (vrăjitoare sau alți eretici). Inchizitorii dominicani, Jacob Spenger și Heinrich Kramer au publicat în 1486, cartea *Malleus maleficarum* (*Lovituri împotriva vrăjitoarelor*), care până în anul 1520 s-a publicat de 13 ori și a circulat și prin orașele sașilor stabiliți în Transilvania (Siebenbürgen). Această carte, timp de trei secole, a rămas manualul practic al urmăririi, torturării și judecării vrăjitoarelor. În 1491, Facultatea de Teologie din Universitatea din Köln, a avertizat societatea credincioșilor că oricine îndrăznește să pună la îndoială existența vrăjitoarelor, implicit atrage amenințarea Inchiziției în sine. Din anii 1520, isteria vrăjitoarelor făcea deja ravagii în toată Europa. La mijlocul secolului, catolicii și, deopotrivă, protestanții au ars pe rug sute de presupuse vrăjitoare. Arhiepiscopul de Trier, de exemplu, între 1587 și 1593 a trimis 368 de vrăjitoare pe rug (inclusiv pe consilierul princiar Dietrich Flade, rector al universității locale). În 1585, Episcopul de Genova a dat 500 de sentințe de ardere pe rug, iar Prinț-primatul de Bamberg între 1623 și 1633 a trimis 600 vrăjitoare pe rug. Iar Prinț-primatul de Würzburg, Filip Adolf, la începutul secolului al XVII-lea a trimis la moarte aproape 1.000 de vrăjitoare, între care 19 preoți, mulți copii, și chiar unul dintre nepoții săi. Mai mult, s-au numărat între condamnați și un avocat, un administrator de oraș, soția unui primar, un student, trei canoni și paisprezece capelani etc. Profesorul de drept penal de la Universitatea din Leipzig, care a fost extrem de mândru de faptul că a

citit Biblia de 53 ori, a semnat circa 20.000 de condamnări la moarte. Vânătoarea de vrăjitoare s-a extins și pe Insulele Britanice, unde Inchiziția în sine nu a fost în măsură să prindă rădăcini. În timpul lui Oliver Cromwell, Matthew Hopkins a fost cel mai cunoscut vânător de vrăjitoare. Vânătoarea de vrăjitoare a ajuns, apoi, și în Lumea Nouă. Procesele vrăjitoarelor din Salem sunt cele mai cunoscute. Prima învinuire s-a făcut la data de 1 martie 1692. Peste 150 de oameni au fost arestați și întemnițați, cu mult mai mulți acuzați, care nu au fost urmăriți formal de autorități în multe orașe din zonă: Salem Village, Ipswich, Andover, ca și în orașul Salem. Ultimul proces al unei vrăjitoare a avut loc în primăvara anului 1693, dar multe din persoanele întemnițate au fost eliberate abia în primăvara anului următor.

Decapitarea vrăjitoarelor era o practică frecventă în Europa secolelor al XIV-lea – al XVIII-lea. Ultima persoană considerată vrăjitoare și decapitată în Europa a fost Anna Göldi, executată în 1782, în Elveția. La acel moment, majoritatea statelor europene renunțaseră la executarea persoanelor acuzate de vrăjitorie. În 27 august 2008, autoritățile din cantonul elvețian Glarus au hotărât să o reabiliteze pe Göldi, adăugând că aceasta a fost victima unei „crime judiciare”.

Încă dinaintea apariției creștinismului în Europa, oamenii se credeau influențați sau apărați de vrăjitoare și zei, cultul vrăjitoarelor născându-se din ideologiile politiste ale populației Evului Mediu. Termenul de „vrăjitor” apare în jurul anului 1000 d. Hr. și dăinuiește în timp, chiar și în epoca contemporană, în care este întâlnit cel puțin

în basmele populare și poveștile creștinilor. La începutul secolului al XII-lea, Papa Inocențiu al VIII-lea declanșează vânătoarea de vrăjitoare ce a purtat numele de Inchiziție. De-a lungul timpului, au fost sacrificați mii de oameni, așa-zis vinovați de vrăjitorie și alte „practici eretice”, printre care preoți, copii și femei. Metoda preferată a autorităților vremurilor era arderea pe rug a ereticilor, iar mai târziu, în Europa secolelor al XIV-lea – al XVIII-lea, decapitarea ajunsese pedeapsa celor găsiți vinovați.

Anul 1584 a devenit cel mai sângeros din istoria vrăjitoriei din Clujul medieval, atunci fiind aruncate după gratii șapte persoane. Protagonistul acestor procese este Gheorghe Igyártó, care la prima vedere pare un înfocat „soldat al lui Dumnezeu”, însă în spatele acțiunilor sale stau motivații obscure legate de răzbunare și lăcomie. „Cercetarea vrăjitoriei și a fenomenelor adiacente temei cunoaște mereu rezultate noi, în ceea ce privește însă conturarea activității și a motivațiilor vânătorilor de vrăjitoare, care au îndeplinit un rol crucial în evoluția persecuțiilor, investigațiile sunt încă foarte lacunare. Cunoaștem mai multe astfel de personaje marcante ale lumii premoderne: Matthew Hopkins din Anglia secolului al XVII-lea sau aceia care și-au sintetizat experiențele practice în tratate de demonologie (Heinrich Kramer, Henri Boguet, Pierre de Lancre etc.). În cazul vânătorilor de vrăjitoare care însă au activat pe teritorii mai restrânse, acțiunile lor având impact mai cu seamă la nivelul unor comunități locale sunt necesare cercetări mai aprofundate pentru a putea dobândi o vedere de ansamblu asupra variatelor interese care (sub pretextul luptei împotriva

răului) constituiau de fapt cauza reală a persecuțiilor”, susține istoricul dr. László Pakó de la Institutul de Cercetare al Societății Muzeului Ardelean, în studiul său *Dorința de răzbunare și interesul material naște vrăjitoare. Procuratorul Gheorghe Igyártó și procesele de vrăjitorii din anii 1580, din Cluj*. Istoricul consideră că în cercetarea activității „vânătorilor de vrăjitoare” s-ar evidenția și particularitățile persecuțiilor diferitelor regiuni. „Pentru a contura în detalii o astfel de carieră, cercetarea (dincolo de izvoarele legate strict de procesele de vrăjitorie) trebuie să investigheze toate aspectele posibile ale unei cariere. În demersul nostru propunem prezentarea persoanei și a activității lui Gheorghe Igyártó de la sfârșitul secolului al XVI-lea din Cluj, un personaj care prin faptele sale a influențat în mod decisiv evoluția persecuției vrăjitoarelor din Cluj, dar și întreaga activitate de judecată a orașului. Vom aborda diferitele aspecte ale activității sale de procurator, trasând acele oportunități, provocări și dificultăți, care au definit o carieră de procurator în epoca premodernă, încercând astfel să identificăm posibilele cauze și intenții care au dus la procesele de vrăjitorie din anii 1580 și care au amplificat și întărit acuzațiile de vrăjitorie din perioada menționată, perioadă cu procese de vrăjitorie peste media clujeană”, arată istoricul. „Puține lucruri se cunosc despre originea sa, putem afirma cu certitudine însă că am găsit persoane cu nume asemănător care au fost membre ale magistratului orășenesc /sfatul orașului, instituția care administra cetatea/, fără să avem o dovadă că a existat o legătură de rudenie între acestea. Presupunem că a provenit dintr-o

familie înstărită de orășeni. Numele lui apare prima dată într-un proces din 1564”, a susținut cercetătorul la prezentarea realizată în cadrul primei ediții a Congresului Național al Istoricilor Români. În primele sale apariții în procese a fost reprezentantul unor orășeni, unii chiar membri ai magistraturii. „Începutul de carieră părea promițător, însă în 1579, aflăm că în adunarea generală a orașului, cel mai important for de conducere a orașului, s-a discutat și despre faptele sale teribile pentru care a fost chemat în fața jurilor orășenești” arată cercetătorul. În 1582, Igyártó a dus-o în fața judeului pe Anna Render, o clujeancă acuzată că, în ciuda restricțiilor stabilite, a sărbătorit terminarea Ramadanului cu un grup de oameni pe străzile orașului. Femeia l-a acuzat însă că în trecut a agresat-o fizic, aplicându-i o bătaie cruntă. „E posibil ca incidentul să fi avut la bază o neînțelegere mai veche dintre cei doi, Anna Render fiind prigonită din oraș pentru desfrâu”, spune istoricul. Din desfășurarea procesului aflăm că femeia l-a acuzat că a avut o relație extraconjugală în urma căreia s-a născut un copil care a fost dus într-un sat departe Cluj. Femeia l-a mai acuzat că și-ar fi otrăvit prima soție ca să se căsătorească cu iubita sa. „Acestea au fost acele fapte teribile de care aflaseră și membrii adunării orașului”, spune László Pakó. Pentru a scăpa de acuzele grave în 1582 și 1583, procuratorul a demarat mai multe procese în care erau acuzați cei care au depus mărturii împotriva sa în litigiul cu Anna Render. Aceștia au fost acuzați de mărturii false, desfrâu, calomnie, proxenetism. „Pentru noi cele mai importante sunt cele două care implică și suspiciuni de vrăjitorie. Barbara

Brassai, originară din Košice, a fost acuzată pe lângă desfrâu, proxenetism și furt și de faptul că ar avea cunoștințe în ale vrăjitoriei, că ar fi omorât persoane cu unele ieburi, că și-ar fi vrăjit ginerele astfel ca mariajul acestuia cu fiica sa să se strice. Și că ar poseda unelte diabolice destinate căutătorilor de comori prin care aceștia puteau invoca ajutorul diavolului. A doua persoană incriminată a fost o slujitoare care ar fi încercat să vrăjească o calfă de bărbier cu ajutorul unei broaște pe care o ascundea în casa ei”, spune istoricul. Doamna Brassai a scăpat de acuzații, deoarece după zece ani se afla din nou în fața instanței de judecată într-un proces care nu avea nicio legătură cu vrăjitoria. „Despre celălalte procese nu avem informații, dar faptul că după aceste întâmplări Anna Render dispăre din arhivele orașului rezultă că Igyártó a reușit s-o alunge din oraș și să se apare de acuzele răspândite de Render și aliații ei”, spune istoricul. Între 1584-1586, îl găsim în postura de procurator ales al orașului, el fiind primul care a intentat acțiuni din oficiu, în numele orașului, împotriva celor care au comis infracțiuni și au atentat la moravurile, siguranța publică și bunurile locuitorilor orașului. „În paralel și-a continuat și activitatea de inchiizitor. Anul 1584, a devenit cel mai sângeros din istoria vrăjitoriei din Cluj, în care șapte persoane au ajuns după gratii pentru aceste acuzații”, povestește istoricul. În anul următor, 1585 a mai inițiat un proces împotriva a două femei acuzate de vrăjitorie, dar, conform istoricului, rezultatele acestor demersuri nu s-au păstrat în arhive. „Nu știm în ce măsură cauzele acestor procese din 1584 și 1586, pornite ca procurator al orașului, sunt identice

cu ale celor pornite între 1582 și 1583, adică din dorința lui de răzbunare față de cei care i-au știrbit onoarea sau este vorba mai degrabă de îndeplinirea responsabilităților cerute de funcție”, relatează cercetătorul.

Începând din 1586 există date care complică lucrurile în jurul său. „Adunarea orașului a decis că Igyártó, fiind mult mai sânguinos decât alți procuratori, să fie ales și anul acesta procurator al orașului, dar să nu acționeze sub nicio formă fără știrea judelei primar. Altfel spus adunarea i-a răsplătit activitatea, dar i-a limitat atribuțiile ca procurator al orașului”, explică cercetătorul. Totodată din aprilie 1586, protocoalele de judecată dintr-un șir de procese demarate de Igyártó dezvăluie numeroase abuzuri ale procuratorului. „Totul începe cu procesul inițiat în numele orașului împotriva slujitoarei lui Luka Berszany, Ursula, care a fost acuzată de furt. Fata a înaintat un memoriu prin care a atras atenția juzilor asupra nenumăratelor abuzuri comise de Igyártó ca procurator. Nici răspunsul acestuia nu a întârziat. Bănuind că memoriul a fost întocmit de stăpânul slujitoarei, Luka Berszany și de soacra acestuia, i-a chemat pe amândoi în judecată pentru falsificare de documente”, povestește László Pakó. Motivațiile reale ale acestui proces par să vină din trecutul zbucuiat al procuratorului. „O analiză mai detaliată a dezvăluit că slujitoarea Ursula a servit și la casa lui Igyártó pe vremea când soția lui era în viață și că fusese confidenta soției în timpul conflictelor cu soțul ei. Mai mult, Ursula a adăpostit-o atunci când Igyártó a alungat-o de acasă. E foarte probabil ca de aici să provină cauza procesului inițiat de procurator”, crede istoricul.